

Híres Növénynevelő és Termesztő Elődeink Emléknapja a Mezőgazdasági Könyvtárban Budapesten, 2025

A Mezőgazdasági Könyvtár Budapesten 2025. május 20-án a Magyar Tudós Társaság program keretében „Megőrzés és újítás az agráriumban” címmel emléknapot tartott. Lükőné

Örsi Gabriella könyvtárigazgató megnyitója után dr. Oláh István agrármérnök, szakújságíró mondott bevezetőt és ő vezette le a rendezvényt, amelyen három előadás hangzott el.

Dr. Hajdú Edit szőlőnevelő a kétszáz éve született **Fábián József** életét, munkásságát ismertette. Nemes Fábián József (1762–1825) református lelkészként a természetrajzi és mezőgazdasági ismereteket is népszerűsítette. 1814-ben jelent meg „Vizsgálódó és oktató értekezés a' SZŐLŐ-MÍVELÉSÉRŐL. A' bor, Égettbor, közönséges és Fűszeres Etzetek' készítésének mesterségével együtt.” című, két kötetes könyve. A szép rajzokkal ellátott művet franciából fordította, de kiegészítette a Balaton-felvidéki szőlőfajták ismertetésével.

Célja a hagyományos szőlőfajták számának növelése, illetve új fajták elterjesztése volt. Az egyes francia és olasz szőlők bemutatásán túl a bor és más alkoholos termékek előállításának, kezelésének módjait is ismertette. Fábián

József református lelképásztor a magyar szőlészeti-borászati szaknyelv egyik megteremtője és a sasza csemegeszőlő-fajta népszerűsítője volt. A sasza fajtát egyes vidékeken „Fábián szőlő”-nek, vagy „Szép szőlő”-nek is nevezték.

A 125 éve született **Dr. Somorjai Ferenc** (1900-1981) növénytermesztőről és nevelőről dr. Matuz János búzanevelő tartott előadást. Dr. Somorjai Ferenc miután 1921-

ben keszthelyi gazdaság és 1924-ben budapesti közgazdász diplomáját megszerezte, kutatói pályáját 1927-ben kezdte a szegedi Magyar Királyi Alföldi Mezőgazdasági Kutatóintézet Növénytermesztési Állomásán, s ott dolgozott annak jogutódjaiban (Szegedi Mezőgazdasági Kutatóintézet, Délalföldi Mezőgazdasági Kutatóintézet) nyugdíjazásáig, 1960-ig. Gyakornokként kezdte, de szorgalmának köszönhetően lett rövid idő alatt kísérletügyi asszisztens, majd fő-adjunktus. 1941-ben már igazgatóhelyettes, 1950-1960 között az Alföldi Mezőgazdasági Kutatóintézetből kialakított

Délalföldi Mezőgazdasági Kutatóintézet igazgatója lett. Hosszú pályája során sokféle növénytel végzett termesztési, honosítási és nemesítési kísérleteket, amelyeknek eredményéről több mint 300 cikket írt pl.: kendervetésről, a szudánifű, a takarmánykáposzta, az újbúrgonya, az abrakhüvelyesek, az édescirok, a földi mogyoró, a rizs, a ricinus, a fűszerpaprika termesztéséről és még sok más növényről. Termesztési kísérletei kiterjedtek a vetésforgó, a trágyázás, a gyepesítés, a gabonarozsda, a csávázási, a vetésidő, a vetőmag mennyiség, a művelőeszközök hatása, és a talajjavítás kérdéseinek vizsgálatára is. A gazdákat nem csak cikkeivel, hanem gazdasági termesztési bemutatókkal és rádiós előadásokkal is tájékoztatta. Sikeres nemesítő is volt: A rizstermesztés agrotechnikájának kidolgozása mellett az első magyar rizsfajta, a Szegedi Szakállas is az ő alkotása. A „Szegedi sárga lófogú” kukorica fajtáját közel másféltizedig termesztették az ország déli részén. Egyéb fajtái: Szegedi keskenylevelű rétipérje, Szegedi tarackbúza, Rózsabúrgonya, Szegedi korai sárgabab, Újszegedi őszi zab. Nyugdíjazása után is aktív volt, 10 évig Délalföldi Mezőgazdasági Kutatóintézetben és 4 évig a Gabonatermesztési Kutatóintézetben tudományos tanácsadóként dolgozott.

Az 50 évvel ezelőtt elhunyt akadémikus **Dr. Jánosy Andor** (1908-1975) növénynemesítőnek, az első hazai génbank megteremtőjének pályáját dr. Nagy József muzeológus ismertette. Jánosy Andor a budapesti Közgazdaságtudományi Karon szerezte mezőgazdasági diplomáját 1930-ban, azután 1933-ig a nyírbátori uradalomban, 1937-ig a mezőhegyesi növénynemesítő telepen részt vett a búzanemesítés elméleti kidolgozásában, gyakorlati megvalósításában. 1937-38-ban a miskolci gazdasági felügyelőségen dolgozott. 1938-tól 1950-ig az Országos Növénytermelési Hivatal munkatársa, majd igazgatója volt. Munkáját tovább folytatta az Országos Vetőmagvizsgáló Intézetben, majd az Országos Fajtaminősítő Intézetben és 1959-től az Országos Agrobotanikai Intézetben, melynek haláláig igazgatója volt. Ő dolgozta ki az újfajta- és vetőmag-elismerési jogszabályokat, a magyarországi fajtaelismerés rendszerét és új szabályait. Alapvetően új eredményeket ért el a magyarországi pillangós takarmánynövények és a kukorica tájfajtáinak összegyűjtésével, amellyel létrehozta az génbankot hazánkban. Nemesítőként nevéhez kötődik a Táplánszentkereszti vöröshere, a Tápiószélei 1 és 2 lucerna, a Kemenesaljai bíborhere, a Hungaropoly vöröshere és más fajták létrehozásában. Nemzetközi elismertségét jelzi, hogy az Európai Növénynemesítők Egyesületének (EUCARPIA) 1974-től haláláig elnöke volt. Fontosabb könyvei: Magyar kukoricafajták és termesztésük (Bp., 1957); A vöröshere termesztése és nemesítése (Bp., 1963); Biometria értelmező-szótár (szerk., Bp., 1966); Herefajok termesztése és nemesítése (Bp., 1968); A Vicia-fajok termesztése és nemesítése (Bp., 1971).

Az előadások után a résztvevők megtekinthették az emléknaphoz kapcsolódó kamara kiállítást.

A beszámolót Prof. Matuz János írta